

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 19

1946 m. gegužės 15 d.

NORTINGEN

Ką kaslime Tėvynėje

Ką šiandien grįžęs lietuvis ras tėvynėje? Tokį klausimą stato JAV lietuvių kraikraštis "Draugas", čia pat duodamas ir atsakymą. "Bet kada jie sugrįš, vietoj ūkio atsidsurs koncentracijos stovykloje, vietoj darbo, kalėjiman patupdys. Įvažiuoti Lietuvon vartai atidaryti, bet iš ten išvažiuoti niekam nebeįmanoma. Skursta ir vargsta Lietuvos žmonės, tą pripažįsta ir komunistų partijos sekretoriaus pavaduotojas maisto reikalams Berevičius, kuris viename savo pranešime ragino kovoti su juodąja rinka, kuri tiesiog piauna naturingą žmogelį. Pasirodo, kad padėtis nėra jau tokia graži, kaip kiti vyriausybės nariai nušviečia."

"Yra apylinkių Lietuvoje, kad žmonės ir badauja ir kenčia šaltį; kas galėjo galvoti, kad kada nors Lietuvoje kas nors sušaltų. Tiek miškų mes turėjome. Bet dabar maža beliko mūsų miškų. Daug vokiečiai išvežė karo gamybai, daug buvo išdeginta karo metu, dar daugiau dabar yra kai kam "parduota". Ir lietuviai turi pasitenkinti gluosnio šakomis, kurias pasirenka paupy."

"Agitatorių nei sniegas nei šaltis nesulaiko", rašo toliau laikraštis. "Kaip klajojantieji žydai jie važinėja po kaimus, ar su kino teatru, rodydami sovietiškas filmas, kuriose rodomos Rusijos prašmatnybės, ar tai su teatro spektakliais, kaip Panevėžio teatro aktoriai, kurie per rudenį padarė 20 susirinkimų su vaidinimais. Biržuose pagarsėjo agitatorių "žvaigždės" Krupskelytė ir Draugelionis, žemiuose mokytojai Griganavičius ir Berkinas sušaukė net 24 susirinkimus. Keista, kaip jie atranda dar laiko dėstyti pamokas mokykloje?"

O štai "Sandara" patiekia ir antrąją medalia pusę:

"Nepaisant nuolatinių sovietų valdžios viliojimų, grąšinių ir baudžiamųjų ekspedicijų, Lietuvos partizanai ir toliau smarkiai tebeveikia. Net pačiame Kaune ir Vilniuje neretai pasitaiko ginkluotų su partizanais susirėmimų. Rudeniop didesnis partizanų skaičius buvo pastebėtas besigrupuojant Kauno apylinkėse. Buvo laukiama didesnių įvykių. Pereitą vasarą ir dar šiandien Lietuvos keliais iš Vokietijos į SSSR varomos gyvulių kaimenės. Tuo pasinaudoję partizanai pasiskubino susidaryti didesnes gyvosios mėsos atsargas. Taip pat partizanai neįaučia ginklų bei šaudmenų trūkumo."

"Negailėstinga partizanų kova vedama prieš lietuvius komunistus ir šiais įvairaus plauko pakalikais, sutikusius eiti bent kiek atsakomingesnes pareigas sovietų administracijoje; pvz., Karmėlavoj nuo antrojo bolševikmečio pradžios iki pereinamųjų metų rudens iš eilės buvo sulikviduota net septyniolika tarybinių viršaičių, kai kuriems iš jų pareigose teišbuvus vos keletą dienų."

Partizaninės kovos pėdsakai užtinkami ir viešojo spaudoj. "Tarybų Lietuva" praneša apie karo teismo pasmerkimą miriop dviejų partizanų – V. Juškevičiaus ir A. Blusevičiaus –, veikusių "Viesulo" partizanų vienetė Kauno apylinkėse. Kitoje "Tarybų Lietuvos" laidoje vėl minimi trys kiti mirti partizanai.

Jurgis Baltrušaitis

Nemunas

Ar saulutė, ar šešėlis,
Teka vingiais Nemunėlis-
Ritas vilnys, sukas srovės,
Nuo gilios žilos senovės,
Blizga, zirba, spindi, teka,
Amžių kilnią sėkmę seka...

Nemunėlis šniokščia, užia,
Per balandį ir gegužę-
Supas saulę prisisegęs
Ir su saule šoka, regis,
Karklais, gluosniais apsikaišęs,
Tarsi ruošia džiaugsmo vaises...

Ir kai temsta, ar kai niaukias,
Ošia, rūščiai susiraukęs,
Švyti vėl ir skaidriai zirba
Ir nelengvą darbą dirba,
Velka našta rąstų, medžių,
Pro Alytų, pro Sėdžių...

Jis vis kloja savo juostą,
Žemės gardų kvapą uosto,
Žarsto smiltį, kasą molį,
Besiverždamas į tolį,
Laisto šventą diegą, žiedą,-
Laisvės jauną giesmę gieda...

Amžių Tėvo sumanytas,
Nemunėlis slenka, ritas-
Blizga vilnys, sukas srovės
Nuo tamsios, sunkios senovės,
Ir tik ošia putos jųjų
Jau ant amžių amžinyjų...

SAKI -- H.H. MUNRO

Laikai

Karšta popietė. Traukiny nepaprastai tvanku. Kelionė iki Templecombe stoties turėjo tęstis dar visą valandą. Vagono cupe sėdėjo viena maža mergaitė, kita dar mažesnė ir mažas berniukas. Teta, važiuojanti drauge su vaikais, atsisėdo kampan. Kitiame kampe priešais ją sėdėjo šiai keliaujančių grupei nepriklausęs viengungis. Tačiau visą cupe nuotaiką sudarė vaikai. Jie triukšmavo ir šnekučiavosi su teta taip užsispyrusiai, kaip kambarinė musė nenuilstamai plakasi lango stiklan. Tetos kalbos prasidėdavo žodžiais "taip negalima" ir vaikų kalbos beveik visados su "kodėl".

Viengungis sėdėjo paskendęs savo mintyse.

-Cyril, taip negalima dulkinti,- šūktelėjo teta, mažajam berniukui ėmus mušti pagalvėle, kiekvienu smūgiu sukeliant dulkių debesis.

-Eikše ir žiūrėk pro langą,- pridūrė ji. Vaikas nenoromis priėjo prie lango.

-Kodėl tenai iš pievos genamos avys?- klausė jis.

-Tur būt, jos varomos kiton pievon, kurioje auga daugiau žolės, - nedrąsiai aiškino teta.

-Bet pievoje tiek daug žolės,- prieštaravo berniukas. - Ten iš viso tik žolė teauga. Teta, juk čia pievoje tiek daug žolės.

-Gal kitoje ji geresnė?- grįžo neišvengiamas atsakymas.

-Kodėl geresnė? - grįžo neišvengiamas atsakymas.

-O, pasižiūrėk tik į aną karvę,- šūktelėjo teta. Nežiūrint to, kad beveik kiekvienoj pievoj ganėsi karvės su jaučiais, ji nudaė parodžius nepaprastą retenybę.

-Bet kodėl kitoje pievoje žolė geresnė? - pakartojo Cyril.

Viengungis, iki šiol tik kaktą raukęs, padarė rūkščiau miną. Jis tikriausiai yra koks nors beširdis, nesimpatiškas žmogus,- nusprendė teta. Tuo tarpu ji pasirodė visiškai bejėgė patenkinamai atsakyti, dėl ko anoje pievoje žolė geresnė.

Mažesnioji mergaitė įdomumo dėliai pradėjo deklamuoti:

-Pakeliui į Mandaley...

Daugiau negalėjo prisiminti, kaip tik pirmą eilutę. Bet ji būtinai norėjo parodyti savo mokėjimą ir kartojo šią eilutę svajingu, bet stipriu ir toli girdimu balsu vis iš pradžios. Viengungiui atrodė, jog kas nors su ja suderėjo, kad ji be mykčiojimo šios eilutės neištars 2000 kartų. Kad ir kažin kas bebūtų su ja susiderėjęs - ji pralošė.

-Eikš ir klausykis, aš papasakosiu pasaką,- tarė teta, viengungiui du kartus žvilgtėjęs į ją ir kartą į pavojaus ir stabdį. Vaikai abejingais veidais prisiartinę prie tetos. Matomai, ji nepasižymėjo pasakotojos gabumais.

Tyliu, lipšniu balsu, pertraukiama įkyrių klausytojų klausimų, ji pradėjo sekti verksmingai nuobodžią pasaką. Pasaką su maža

gera mergaitė, savo geraširdiškumu visur įsigijusią draugų. Pagaliau keli vyrai, susižavėję jos gerumu, išgelbėjo ją nuo pasiutisio jaučio.

-Ar nebūtų tie vyrai jos gelbėję, jei ji nebūt buvus tokia gera? - paklausė vyresnioji mergaitė. Ta mintis dingtelėjo ir viengungiui.

-Gal būt, - pritarė teta visiškai išvarginta, - bet kažin ar jie atbėgtų taip greit, jei ji nebūtų jiems labai patikus.

-Tai kvailiausia pasaka, kokią aš kada nors esu girdėjęs, - tarė rimtai įsitikinus didesnioji mergaitė.

-Aš jau nuo pirmo sakinių jos daugiau nebesiklausiau, taip kvaila man visa tai atrodė, - pridūrė Cyril. Mažesnioji mergaitė nieko nepasakė, bet ji jau seniai buvo pradėjus niūniuoti nymletąjį posmelį.

Atrodo, kad jūs kaip pasakotoja neturite jokio pasisekimo, - staiga prabilo iš savo kampo viengungis. Bejėgė prieš tokį netikėtą puolimą, išplėstomis akimis spoksojo į jį teta.

-Yra labai sunku vaikams sekti suprantamas ir patinkamas pasakas, - tarė ji pagaliau išdidžiai.

-Aš esu kitokios nuomonės, - atsakė viengungis.

-Tai gal jūs galėtumėte vaikams pasekti pasaką?

-Taip, pasekite jūs mums kokią pasaką, - prašė didesnioji.

-Kartą gyveno maža mergaitė. Ji vadinosi Berta ir buvo nepaprastai gera, - pradėjo viengungis. Laikinais sužadintas vaikų smalsumas kaip mat dingo. Iš tikro atrodė, kad viena pasaka panėsi kitai, nežiūrint, kas ją bepasakotų. - Ji atlikdavo viską, ko iš jos reikalaudavo. Ji visados sakydavo tiesą, rūbai būdavo visados švarūs ir ji mėgo pieno pudingą, lygiai kaip ir uogienį tortą. Pamokas paruošdavo be priekaištų ir buvo labai mandagi.

-Buvo ji graži? - paklausė vyresnioji mergaitė.

-Netokia graži, kaip jūs, - atsakė viengungis, - bet ji buvo pakankamai biauri.

Staiga pasaka vaikų akyse nepaprastai pakilo. Nes žodžiu "biauri" pasakoti apie geraširdiškumą jiems atrodė savotiška naujenybė. Tai jiems priminė tikrovę, ko nebūdavo tetos pasakose.

-Ji buvo taip gera, - tęsė viengungis, - kad už savo gerumą gavo daugelį medalių, kuriuos nešiojosi prisisėgus prie drabužių. Vienas medalis už stropumą, kitas už punctualumą, trečias už gerą elgesį. Jie buvo dideli ir metaliniai ir jai einant barškėjo. Joks kitas vaikas visame mieste nenešiojo tiek daug medalių. Iš to kiekvienas pastebėdavo, kad ji buvo nepaprastai geras vaikas.

-Biauriai geras, - įsiterpė Cyril.

-Kadangi visi žmonės gyrė jos geraširdiškumą, sužinojo apie tai ir kunigaikštis. Ir jis leido jai, dėl jos nepaprasto gerumo, kartą savaitėje vaikščioti po užmiestyje esantį savo sodą. Tai buvo labai gražus parkas, joks kitas vaikas negalėjo į jį lankytis. Ir todėl Bertai buvo didelė garbė, kad jai tai leido.

-Buvo taip pat avių sode? - klausė Cyril.

-Ne, - atsakė viengungis, - ten nebuvo jokių avių.

-Kodėl jame nebuvo avių? - į šį neišvengiamą klausimą reikėjo atsakyti. Teta išsišiepė, rodydama dantis.

-Sode nebuvo avių, - pasakojo toliau viengungis, - nes kunigaikščio motina kartą sapnavo, kad jos sūnus žus ar per avį arba bus užmuštas krintančio laikrodžio. Todėl kunigaikštis nelaikė nė vienos avies parke ir rūmuose - jokio laikrodžio.

Teta sulaukė nusistebėjimo šūktelėjimą.

-O ar buvo kunigaikštis avies ar laikrodžio užmuštas? - klausė Cyril.

-Jis dar ir šlandien tebegyvena, todėl nežinoma, ar anas sapnas išsipildys, - tarė ištikinamai viengungis. - Nežiūrint, kad parke nebuvo avių, jame laikstė labai daug paršiukų.

-Kokios jis buvo spalvos?

-Juodi baltomis nosimis, balti juodais taškais, visiškai juodi, pilki baltais taškais ir kai kurie visiškai balti.

Pasakotojas susėjo, kol vaikų fantazija persiims sodo stobuklus. Po to tęsė toliau.

-Berta apgailėstare, kad parke nebuvo gėlių. Ji buvo savo tetoms pasižadėjusi nuskinti maloningojo kunigaikščio gėlių ir norėjo būtinai išlaikyti šį pažadą. Parke betgi nebuvo jokių gėlių, kurias būtų buvę galima skinti.

-Kodėl parke nebuvo gėlių?

-Nes kiaulės visus nuėdė, - greit atsakė viengungis. - Sodininkai paaiškino kunigaikščiui, kad jis arba kiaules ar gėles laikyti tagali, bet ne abu drauge. Ir jis nusprendė auginti kiaules, bet jokių gėlių.

Pritariami vaikų balsai pagyrė šį puikų kunigaikščio sprendimą. Da gumas žmonių būtų nusprendę atvirkščiai.

-Sode buvo dar daug kitokių puikių dalykų. Tvenkinys su aukšinėmis, mėlynomis ir žaliomis žuvelėmis, medžiai su gražiomis papugomis, kurios, pareikalavus, kalbėdavo protingus žodžius, ir giedą paukščiai, kurie mokėjo išdainuoti visus modernius šlagerius. Berta vaikštinėjo šen bei ten ir susižavėjusi galvojo: nebūčiau aš taip neapsakomai gera, man nелеistų vaikščioti po šį nuostabų sodą ir džiaugtis visomis jo grožybėmis. - Ir jai einant barškėjo visi trys medaliai, primindami jai, kokia iš tikro ji gera. Tuo metu sodan išlanko didžiulis vilkas ir slampinėjo, ieškodamas vakarienei riebaus paršiuko.

-Kokios jis buvo spalvos? - klausė vaikai naujai sužadintą smalsumu.

-Visiškai molio spalvos, juodu liežuviu ir balzganai pilkomis akimis, žibančiomis nepaprastai laukiniai. Pirmiausiai jis sode pastebėjo Bertą, kadangi jos prijuostė buvo tokia švari ir balta, kad iš tolo krito į akį. Berta pastebėjo, kad vilkas slenka į ją. Ir ji pirmą kartą panorą, kad jai niekadose nebūtų buvę leista įeiti į kunigaikščio sodą. Ji bėgo, kiek įstengė, o vilkas sekė dideliais šuoliais. Jai pavyko pasiekti mirtų krūmus ir pasislėpti tankiame krūmokšnyje. Uostinėdamas artinosi vilkas. Juodas liežuvis kyšojo iš snukio ir balzganos akys žibėjo pykčiu. Berta išsigandusi galvojo: jei aš nebūčiau taip neapsakomai gera, galėčiau saugiai namie sėdėti. - Bet mirtos taip labai kvėpėjo, kad vilkas negalėjo užuosti Bertos, o krūmai buvo taip tankūs, kad nors ir kaip ilgai jis vaikščiojo aplink, jos nepastebėjo. Todėl nusprendė geriau vietoj Bertos paršiuką pasiimti. Kai vilkas taip arti jos slankiojo ir uostinėjo, Berta drebėjo nusigandusi ir jai drebant barškėjo visi stropumo medaliai į gero elgesio ir punctualumo medalius. Vilkas buvo babėgas šalin, bet išgirdęs barškant medalius sustojo ir klausėsi. Jie vėl subarškėjo netoliese krūmuose. Vilkas šoko į mirtų krūmą ir jo laukinės akys žibėjo pergale. Jis išsitraukė Bertą ir suėdė ją iki paskutinio kąsnio. Viskas, kas iš jos liko, buvo batukai, truputis rūbų ir trys gerumo medaliai.

-Taip pat suėdė vilkas ir paršiuką?

-Ne, jie visi išlakstė.

-Ši pasaka prasidėjo labai nuobodžiai, - tarė mažesnioji, - bet ji turėjo nepaprastai gražią pabaigą.

-Tai gražiausia pasakų iš visų, kurias man teko girdėti,-pasakė rimtai įsitikinusi vyresnioji mergaitė.

-Tai buvo vienintelė tikrai graži pasaka, kuri man bent kada teko girdėti,- pritarė, Cyril.

Griežtai skirtingos nuomonės buvo tėtai:

-Tai visiškai netikusi pasaka mažiems vaikams. Jūs niekais paleidot visą ilgamečio auklėjimo darbą.

-Kaip ten bebūtų,- atsakė viengungis, rinkdamas savo daiktus išlipti,- man pavyko vaikus dešimčiai minučių nulaikyti ramiai, ko jūs toli gražu neįstengėte padaryti.

-Nelaimingoji moteriške,- galvojo jis, eidamas Templecombe stoties peroną,- dar ilgus mėnesius tau jie neduos ramybės, prašydami papasakoti šią nepadorią pasaką.

"Žvilgsniai!"

APŽVALGA *Lietuva* *
* IR LIETUVIUS

LAISVĖ ŠUNŲ APSAUGOJE...

"P.P.i D.Z." įsidėjo vieno lenko pabėgėlio įspūdžius. Tas lenkas 1944 m. gruodį buvo NKVD suimtas Vilniuje. Sėdėjo Lukiškių kalėjime. Kaliniai, jo pasakojimu, žiauriai tardomi ir mušami iki sąmonės netekimo. Kalėjimas perpildytas: normaliai galėjo sutilpti 5.000 kalinių, dabar sėdi 22.000 kalinių. Kalėjimo režimas žiaurus. Per pusantro mėnesio negavo ir nusiprausti. Minimas lenkas kartu su kitais buvo išvežtas į SSSR gilumą. Vežė vagonuos po 80 žmonių. Kalionė iki Saratovo truko 2 savaites. Iš Saratovo buvo pėsti varomi prie dujų vamzdžių. Gyveno barakuose, o dalis žemėje iškastoje landynėse. Viso 2.000 žmonių, o stovyklos dydis 200 x 250 metrų. Užsiklojimo ar pasiklojimo jokio. Darbas nuo 4,30 iki 6 val. vakaro /grįžimo laikas neįskaitomas/. Toje stovykloje, be kitų, buvo per 150 lietuvių. Kaliniai bando bėgti, bet saugoma su šunimis. Po darbo kasdien tenka klausytis politrukų pranešimo. /KT/

IVANAS TURĖTŲ GRĮŽTI IŠ LIETUVOS...

Bolševikinė Maskvos spauda nuolatos rašo, jog Indonezijoje, Indijoje ir kitur esą svetimų kareivių. Taip pat toji spauda dažnai pastebi, kad tiek britų, tiek amerikiečių kareiviai labai nori grįžti namo iš Vokietijos, Indijos ir kitų kraštų. Amerikiečių laikraštis "The Montana Standard" į tas Maskvos pastabas taip atsako: "Mes norėtumėm dar gyvi būdami matyti tą dieną, kai kareivių paradas marširuotų pro Kremlių su užrašais, raginančiais kareivį Ivaną grįžti iš Lietuvos, Latvijos, Estijos, Lenkijos, Irano, Mandžūrijos, Rumunijos ir kitų svetimų teritorijų į savo tėvynę." /EI/

- "Lietuvių židinys", leidžiamas Šveicarijoje, praneša, kad Ženevos Universiteto biblioteka išleido P.J. Gabrio mokslo veikalą - "Lietuvių getų kalbų giminingumas ir priešistorija"; veikalas turi arti 300 puslapių. Prancūzijos ir Šveicarijos mokslinės spaustos atsiliepimai apie šį veikalą yra labai palankūs.

LIETUVA - NELAIMŲ IR AŠARŲ KRAŠTAS

"Darbininkas" praneša apie Springfildo vyskupijos organe "The Mirror" idėtą kapitono A. Richards straipsnį, kuriame rašoma, jog lietuviai yra "geležinių sienų" žmonės, nes su nepalaužiamu atsparumu prabūna ir ko gaudžiausias nelaimes. Straipsnio autorius cituoja senatoriaus D.J. Walsh žodžius: "Lietuva įrodo, kad tautos stiprybė glūdi ne būtinai jos didume ar turtingume. Jos didžiausias pajėgumas - tai geležinės jos žmonių sielos, nes toji tauta nenori atiduoti savo sielų prispaudėjams, nei taikytis su tuo, kas bloga." Straipsnio autoriaus žodžiais, tą savo geležinį dvasios atsparumą lietuviai parodė ir teberodo trijų okupacijų metu. Trojų metų vokiečių okupacija buvo baisi, bet pirmoji bolševikų okupacija tokia žvėriškumu pasižymėjo, kad kai rusų armija grįžo atgal, lietuviai, kuriems pavyko pasprukti, bėgo į Vokietiją, vėliau pasirinkdami betkokią priespaudą ar net mirtį, negu vėl pakliūti į bolševikų nagus.

Toliau straipsnyje aprašinėjamos tos žiaurybės, kurias bolševikai vykdė okupuotose Pabaltijo valstybėse.

ŽYDAMS PASIŪLYTA GRĮŽTI Į LIETUVĄ

"Darbininkas" praneša: "Contemporary Jewish Record" žiniomis, praėjusiais metais pasiūlyta 200.000 žydų pabėgėlių grįžti iš Uzbekistano į anksčiau gyventus kraštus - Lenkiją, Lietuvą ir Latviją. Kalbama, kad 1940-41 metais ištremtieji lietuviams bus leista grįžti į Lietuvą. Ar tos žinios tikros, šiandieną sunku pasakyti. Tuo tarpu yra žinoma, kad sovietai lietuvius ir toliau tremia iš Lietuvos, nes tuo būdu siekiama Lietuvą galutinai pavergti." /EI/

JAV LIETUVIAI PROTESTUOJA

"Išeiivių Draugas" praneša, kad kovo 16 d. Amerikos lietuviai pareiškė protestą prieš Churchillio pasakymą, jog Tarybų Sąjungai nėra ko purkštauti, nes jos teritorijon inkorporuota Pabaltijo valstybės ir dalis Suomijos. Panašaus turinio protestas buvo įtaiktas ir JAV užsienių reikalų ministeriui Byrnes. Proteste pastebėta, kad milijonas Amerikos lietuvių dės visas pastangas Lietuvos Valstybės suverenumui atstatyti.

PIETŲ AMERIKOS LIETUVIŲ VEIKLA

Pietų Amerikoje lietuvių priskaitoma apie 100.000, kurie nuoširdžiai sielojasi visais pavergtosios Lietuvos reikalais. Pietų Amerikos lietuvių judėjime žymų vaidmenį vaidina Lietuvos ministeris Pietų Amerikai Dr. K. Graužinis, o visą lietuvių bendrąją veiklą jungia "Lietuvai Išlaisvinti Centras Argentinoje". Minėtas centras daro visas pastangas, kad Lietuvos reikalai galimomis priemonėmis būtų prideramai ginami, kad apie Lietuvos padėtį būtų reikiamai informuojama. Išleista kelias propagandinių brošiūrų. Pietų Amerikos lietuvių vardu buvo parengtas memorandumas ir išsiuntinėtas visoms vyriausybėms. Memorandume buvo išdėstyta paskutinių metų bėgyje Lietuvai padarytos skriaudos ir bolševikų užsimojimas visiškai sunaikinti lietuvių tautą. Telegramomis taip pat perduota Sv. Tėvui, JAV prezidentui, D. Britanijos ministeriui pirmininkui, Kinijos prezidentui, P. Amerikos valstybių ir kai kurių Europos valstybių prezidentams rezoliucija, kurioje prašoma gelbėti pavergtą Lietuvą.

LIETUVOS KLAUSIMAS DANŲ SPAUDOJE

Danų laikraštis "Indre Missions Tidende" neperseniai išspausdino evangelikų pastoriaus Chr.Bartholdy Halev didelį straipsnį, pavadinimą "Tada Lietuva prarado savo nepriklausomybę". Iš pat pradžių autorius paėmė, kad lietuvių tauta yra pati pirmoji kenčianti tauta. Toliau labai teisingai ir su gilia užuojauta lietuvių tautai aprašomi chronologine eile visi 1939-1940 m. ir vėlyvesnieji dramatiškieji Lietuvos gyvenimo įvykiai. Ypač pabrėžtas sovietų smurtas prieš Lietuvą, farsiniai 1940 m. vadinaamojo "liaudies seimo" rinkimai ir jo priverstiniai nutarimai, toliau prisimenama 60.000 Lietuvos tremtinių į Sibirą. Straipsnis papuoštas Vilniaus ir lietuvių moterų, tautiniais drabužiais apsirengusių, grupės vaizdais. /EI/

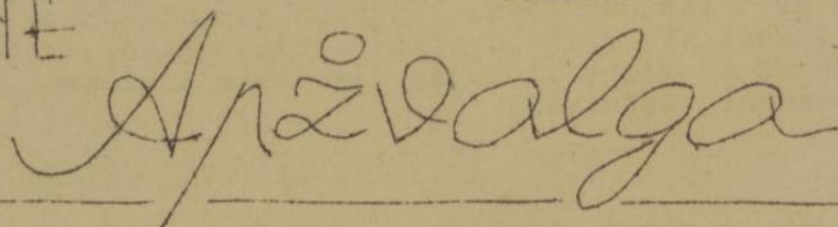
OLANDIJOJE RAŠOMA APIE LIETUVĄ

Lietuvos vyskupų atsišaukimas į viso pasaulio vyskopus rado atgarsio ir Olandijoje. "Gazet van Limburg" deda vedamajam straipsnyje gana plačią jo ištrauką antrašte: "Pabaltijo valstybių tragedija". Sako: "Mažosios respublikos Baltijos pajūryje atrodo užmirštos. Jalta, Potsdamas ir San Francisko apie jas nutylėjo, nors tie kraštai, kaip ir daugelis kitų, kiek įstengdami priešinosi nacių įsigalėjimui. Nežiūrint iškilmingo pažadėjimo, kad nė vienos demokratiškos tautos nepriklausomybė sąjungininkų nebus pažeista, laikraščiai tyli, kad trims demokratiškoms tautoms grėsia pavojus amžinai prarasti laisvę." Vyskupų laišką vadina "jaudinančiu atsišaukimu į laisvųjų tautų sąžinę". Lietuvos klausimas yra "problema, kurią iškelia kiekviena neteisybė". Išdėstęs visus Lietuvos vargus ir priespaudas, laikraštis baigia: "Bet tą problemą dar galima išspręsti." /EI/

POLITINĖ

Ged.Galvanauskas

*

TRAGIKOMEDIJAI ĮPUSIJUS. - Pasaulis skurdo, kraujuje skendo ir nuolatinę baimę gyveno šešerius metus. Tiek pat metų jis laukė taikos, kuri stebuklingai užgydytų veik neišgydomas žaizdas. Taika anuomet buvo svajonė, ženklas pasauliui atsinaujinti. Ji buvo ta poetiška vaivorykštė, kuri apjuosia žemę po audros. Bet visos svajonės ir lūkesčiai, lyg ant šakutės vandens lašelis, bežaidžias krikščioniniais atspindžiais, kartą nukrinta į purviną žemę.

Tokiam fone dabar vyksta gausybė konferencijų, kurių tarpe pasaulio dėmesio centre yra keturių ministerių konferencija Paryžiuje. Tose konferencijose kalbama ne apie didžiųjų idealų įgyvendinimą, bet kruvinos ir purvinos žemės pasidalinimą režiais, vadinamą "realią" politiką, kuri tragedijoje gimė, dabar tapo ko-

medija, turinčia daug žymių naujame veiksmo virsti drama. Jaltos konferencijoje atseitės tai, ką žastatė sovietams, karo rūpesčių spaudžiamas Churchillis ir stargintas F.D. Rooseveltas. Pasaulis pasidalintas. Europa, lyg beakrotavęs ūkis, sklypais padalinta. Ir kai Churchillis prieš kelėtą dienų kalbą Hagoje, Olandijos parlamente, apie Europos sąjungą peršasi klausimas: kur toji šiandien nykštė Europa? O tas klausimas pamiršamas visose konferencijose.

Paryžiaus konferencijoje, toje milžiniško masto žaidimo aikštėje, gyvenama nuolatinė baimė, kad kamuolys nenudardėtų bedugnėn. Tuomet žaidikams, gal būt, taktų intis kitų žymiai pavojingesnių priemonių, kad į dvi stovyklas suskaldytas pasaulis turėtų žaidimą nors duonos trūkdamas. Baimės vaikomi konferencijos dalyviai, pvz. Molotovas, tuo metu, kai, rodėsi, konferencija pasmerkta tokiam pat likimui kaip londoniškė prieš pusmetį, staiga padaro kai kurias nuolsidas, kad toliau nedraugiškoje aplinkoje sprendus rublio kvadratūros problemą.

Kai Triesto klausimas buvo paliestas, Byrnes pareiškė, kad reikia laikytis Atlantos chartos nuostatų ir nedaryti jokių teritorinių pakeitimų, kurie nesuderinami su tenykščių tautų valia. Gegužės 10 d. numeryje "L'Epoque" sąryšyje su tuo pareiškimu dėsto: "Ar teiravosi nuomonių tautų, gyvenančių Fabaltijo valstybėse, Rytų Lenkijoje, Bukovinoje ir Besarabijoje, Karpatų Ugrainoje? Keturių galybės Pietinę Dobrudžą pripažįsta Bulgarijai. Ar ten atsi-klausta tautos?"

Kai Tautų Sąjunga, jau seniai mirusi, bet ką tik palaidota, pradėjo daryti nuolatinės nuolaidas jėgai, svyruodama vedė pasaulį, kuris buvo milžiniškų karinių pajėgų sugniuždintas. Dabar gyvename žymiai spartesnį laikotarpį, kuriame skelbiamieji idealai išprievartaujami, o mainikaujama ne vien įtakos sritimis, teritorijomis, bet ir idealais, kuriais pasaulis buvo benorįs tikėti.

Paryžiaus konferencija panaši biržai, kurioje siekiama kiekvienam parduodamam daiktui įvaržyti aukščiausią kainą. Reikia pripažinti, kad tos varžybos nėra nesklaidžiai, nes nevisuomet sutariama, kuria infliacine valiuta mokėti. Užsienio reikalų ministrai tik pagrindinius klausimus svarsto, o nesutarus siunčia ekspertams. Iš ten vėl jie grįžta dažnai neaiškesni, kaip buvę prieš svarstymą. Štai kodėl pakartotinai grįžtama į tą patį tašką.

Italijos klausimai įstrigę. Kolonijų reikalu nesusitarta. Bevinas įsakmiai nurodo, kad Cirenaika britai yra gyvai susidomėję. "Tobrukas, jis nurodo, mums yra tą patį reiškiantis, ką rusams Stalingradas vardas". Tripolitanija, į kurią sovietai reiškė pretenzijas, jo siūlymu turi būti atiduota globoti patiems italams. Šias eilutes berašant nuomonė jau keičiama, linkstama tą sritį pavesti 4 galybių globai. Tripolitanija parėjo eilę fazių, nes į ją reiškia pretenzijas sovietai, paskelbia nepriklausoma, pavedama italams globoti ir vėl lyg grįžtama prie sutartinio valdymo, kuris vargu būtų geresnis už dabartinį Vokietijoje.

Palyginti nesvarus Dodekanezo klausimas dar nebaigtas svarstyti. Sovietai ir čia siekia mainikavimo, kurį Byrnes pavadino "prekyba tautomis". Kremlius nori už Dodekanezo perleidimą Graikijai nuolsidų kitose srityse, pvz., Dardanelių sąsiauryje.

Triesto klausimas iki šio meto nekartą paliestas ir vėl apeittas - lyg tai būtų širšių lizdas. Toji problema buvo išplaukusi ir 1919 m. nuomet, kai šis klausimas iškilo ambasadorių konferencijoje, anekdotiškai Lloyd George klausia: "Fiume, Fiume, bet kur ji yra?" Triestas, Fiume ir bendrai itališkai vadinama Julijos Vene-

cijos sritis atstovauja dvi tautas, dvi civilizacijas, du skirtingu pasauliu, kurie tolimesnėje praeityje, o ypač šiandienykščio nacionalizmo metu, kai pasaulis padalintas į prieštaraujančius spar-nus, sunkiai suderinami. Jugoslaviai reikalauja laisvo išėjimo į jūras. Jie siūlo Triestui duoti autonomiją, bet jis turi priklausyti Jugoslavijai. Italija prieštarauja šiai tezei ir siekia Adrijos valdytą raktą toliau pasilaikyti. Ankstesnės Wilsono ar Morgano prarastos linijos nė vienai pusei nepriimtinos. Uosto sutarptautinimas visų klausimų neišsprendžia. JAV linkusi Triestą pripažinti Italijai. Sovietai aiškiai remia Jugoslavijos pretenzijas. D. Britnija syruoja lyg honorėdama kortų rodyti Maskvai. O tuo metu, palyginti, tas nežymus klausimas dar labiau įklampina ir taip jau pasvirusį vežimą.

Italijos reparacijų klausimų lyg ir susitarta, nes nustatyta, kad ji moka 300 mil. dolerių: sovietams, Jugoslavijai ir Graikijai. Bet ir čia iškyla nesutarimas, nes sovietams įskaičiuoja reparacijų sąskaiton vertę dviejų karo laivų, gaunamų iš Italijos. Dėl 25 mil. dolerių prasideda diskusijos, kurios dar nebaigtos ir iš viso nežinia ar pasieks tikslą.

Taikos konferencijos datos nustatymas iššaukė gyvą ginčą. Anglosaksai: Byrnes ir Bevinas, kurie sutartinai kovoja prieš sovietus, siūlė sukviesti š. m. birželio 15 d. taikos konferenciją. Joje dalyvautų 21 valstybė apsvarstyti visiems klausimams ir galutinai pasirašyti taikos sutartis. Molotovas dėl šios datos pasipriešino ir siūlė kvieisti taikos konferenciją tik visais esminiais klausimais 4 galybėms galutinai susitarus. Ligšiolinio nesutarimo didžiausiu kaltininku yra to pasiūlymo autorius. Šis klausimas jau buvo privedęs konferenciją prie mirties taško. Sovietų netikėtos nuolaidos vėl pravėrė duris tolesnėms kalboms.

Amžino nesutarimo vidinio - Balkanų painiavos ir šiuo metu nelengva išaiškinti. O tam židinyje esama Rumunijos, Bulgarijos ir Vengrijos, kurios praeityje visuomet nesutarė dėl etnografinių problemų. Dabartinės konferencijos nutarimu Rumunija atgauna Transilvaniją, kuri 1940 m. buvo perleista Vengrijai. Šios srities grąžinimu Rumunijai visumoje to klausimo neišsprendžia. Ar galima vadinti sprendimu, kai Transilvanijos trečdalis - 1,5 mil. gyventojų yra vengrai? O vengrai mieliau norėtų savame krašte, kaip pasilikti svetimame. Tų gyventojų balsas šiandieną dar neišgirstas. Pietinė dalis Dobrudžos, kuri 1940 m. Krajova sutartimi priskirta Bulgarijai, jai ir dabar pripažinta. Besarabija ir Bukovina, 1919 m. atitekusios Rumunijai, 1941 m. priskirta Rusijai, kuri ir toliau valdo jas. Vengrijos reparacijų klausimas liko neišspręstas.

Dunojaus upės naudojimas tarp sovietų ir anglosaksų sukėlė nesutarimą. Ir vėl tas klausimas atidėtas ateičiai.

Suomijos problemos ir teritorinis apkarpymas tuo tarpu nesudarė priežasčių rimtesniam nuomonių pasikeitimui. Sovietų diktatu Suomijai yra padaryta milžiniška skriauda. Užgrobus Kareliją, Suomija netenka trečdaliao pramonės, pagrindinių uostų. Didvyriškai kovojęs kraštas dabar yra sužalotas, prislėgtas ir laukia laimingos minutės, kurioje būtų atitaisytos praeities klaidos.

Slenka nelėmties dienos kaip ir praeityje. Mažais klausimais stengiamasi užkaišioti vietas didesnių, kuriais negali susitarti. Pasaulis dabar žino, kad ir Paryžiaus konferencija yra tik laiko užtęsimas. Jėga ruošiamas, nors gen. Eisenhoweris beviltiškai kalba apie nusiginklavimą. Šis taikos metas yra tik nelėmtomis paliaubomis, kad pradėjus naują žaidimą, kuriame spręstų ne galšinantis žodis, bet atominė bomba ir už ją dar veiksmingesni kosminiai spinduliai.

PRANCŪZŲ TAUTOS BALSAS. - Prancūzų tauta per 150 metų pergyvenusi 12 konstitucijų didžiūmoje puošėsi revoliuciniais šūkiais, kurie liko gana toli nuo gyvenimiškos tikrovės. Dabartinė ketvirtosios respublikos konstitucija būtų lyg pereinamoji, kad po Kerenskievskių Leninas. Visa valdžia patenka tautos atstovybei, kuri renka ne vien respublikos prezidentą, bet ir ministrų pirmininką. Respublikos prezidentas paverstas iškamša. Tuo būdu prieita prie vyriausios partijos diktatūros, kuri komunistų partijos būtų įrioglinama į vežimą, papuoštą prancūziškomis trispalvėmis.

Prieš referendumą, kuris įvyko gegužės 5 d., skirtingos partijos susitolkė į dvi stovyklas. Komunistai, socialistai ir gausybė kitų partijų su kaikuriais intelektualais - saloniniais bolševikais šaukė balsuoti "taip", t.y. priimti dabartinę konstituciją. MRP ir eilės buržuazinių partijų "ne" - nusvėrė. Virš milijono balsų konstituciją atmetė.

Po referendumo pralaimėjusios partijos buvo bemanančios manevruoti, t.y. birželio 2 d. rinkti ne konstituantą - konstitucijai paruošti tautos susirinkimą, bet tautos atstovybę. Šis taktinis manevras šiandieną jau pamirštas, nes neturi teisinio pagrindo, o prancūzų tautą būtų dar labiau suerzinęs. Visos partijos dabar ruošiasi rinkimams. Naujoji konstituanta turi per tris mėnesius priimti naują konstituciją, kuri spalio mėn. tautos bus užgirta arba atmesta. O visa tai pareis ne vien nuo prancūzų žemės slaptų srovių, bet ir nuo tarptautinės atmosferos spaudimo.

Referendumas, atmetęs konstituciją, pamatė ne vien esamą padėtį krašte, bet ir santykius su išore. Komunistinis slogutis karo nuvargintoje šalyje mažėja, kaip šešėlis saulei kopiant. Sudėtos viltys į jų radikalumą pasirodė esančios nepateisinamos. Krašto atstatymas be JAV pagalbos neįmanomas. Užsienio politikoje prancūzai gali ką gero tikėtis tik iš anglosaksų paramos. Saaro pripažinimas Prancūzijai, Ruhro srities patvarkymas prancūzams palankia prasme pareina nuo Amerikos ir D. Britanijos, bet ne nuo sovietų. Prancūzijos lanksčios užsienio politikos laikotarpis yra arti pabaigos. Pasaulyje dabar išsikristalizuoja du sparnai, kurių kairysis moja į pasaulinę bolševikų revoliuciją, dešinysis siekia patikrinti žmogui žmonišką gyvenimą demokratiname pasaulyje. Aukso vidurys šiame perversmų laikotarpyje pamiršamas.

JAV paskola Prancūzijai yra susiajama su gausybe politinių klausimų. Ji turės milžinišką įtaką ir vidaus politiniame pasaulyje. Gegužės 11 d. paskelbtame "Le Monde" laikraštyje ministro pirmininko Gouin pasikalbėjime aptariama: "Aš esu įsitikinęs, kad Prancūzija pajus nepaprastą svarbą JAV paskolos." Taip, ji pajus, bet tik tuo atveju, kai Prancūzijoje neviešpataus Kremliaus ranka, kuri dabar taip netoli tvaskančios prancūziškos širdies. Prancūzija turi sustiprėti, dvasiniai ir politiniai atgimti, kad bent vakarinėje Europoje užkirstų kelią tai grėsmei, kurią turi pakelti kenčiančios tautos Europos Rytuose.

SUKRUVINTO ARO ŠALYJE. - Lenkija šiandieną yra tiesos išniekinimo ir pažadų netesėjimo simbolis. 1939 m. pasėtos audros vaisiai iki šio meto nesurinkti. Lenkija yra didžiausioje priespaudoje. Apie tai geriausiai išmano Lenkijos ministro pirmininko pavaduotojas Mikolaičikas, kurio pasikalbėjimą pastaruoju metu paskelbė prancūzų oficialios "Le Monde".

"Prieš rinkimus, sako Mikolaičikas, Lenkija tikisi geresnių sąlygų ir kai kurių naujovių administracijoje. Kas siekia lenkuose

vienybės ir krašto greito atstatymo, turi įgyvendinti pasitikėjimą. Mūsų partijos narių dabartiniai suėmimai, nepatiekus jokių motyvų, sudaro ypatingas sąlygas. Ruošiant vieną rinkiminį sąrašą mums pasiūlyta 20 % mandatų, kai mes turime 75 % tautos už savo pečių. Tą pasiūlymą atmetėme ir atskirai žengsime prie urnų. Mes taipgi negalime sutikti, kad parlamentas ir jo prezidiumas būtų visagalis: atleisti ministrus, priimti įstatymus; mes remiamės 1921 m. konstitucija, mes sutinkame, kad naujasis parlamentas būtų konstituantinis.

Administracijos srityje mes reikalaujame, kad būtų panaikinta saugumo ministerija, o saugumo policija būtų įjungta administracijoje. Dabar ši žinyba yra valstybė valstybėje ir niekas negali jos kontroliuoti. Propagandos ministerija turi būti panaikinta, nes dabar tarnauja vienai partijai /suprasti: PPR - komunistų. G. G./. Tai aišku, nes liaudininkų vieninteliu dienraščiu "Gazeta Ludowa" duodama popieriaus leisti tik 65.000 egz. Krašto maitinimas negali būti tvarkomas autonomiškai, bet turi būti įjungtas žemės ūkio ministerijoje /ją valdo Mikolaičikas. G. G./. Ūkininkija dabar yra tik gamybos darbininkais, kurie neturi žodžio dėl jų gaminių kainų ir paskirstymo politikos."

"Lenkijai, toliau tęsia jis, yra vienas kelias šiandienykštį netikrumą pakeisti laisve. O tai padarys mano partija, laimėjusi rinkimus. Kairysis blokas siekia rinkimus galimai toliau nustumti. Aš gaunu daugelį laiškų, kuriuose dėstoma: negaiškite laiko su rinkimine propaganda. Sutelkite visas jėgas, kad rinkimai įvyktų laisvėje."

Dabartinę Lenkiją valdo PPR /komunistai/ ir PPS /socialistai/, kurie yra Maskvos minties įgyvendintojai. Kitos partijos - SD - demokratai, SL - kairieji ūkininkai ir Mikolaičiko vadovaujama PSL - liaudininkų partija tik "kliuviniai" tame didžiuliame politiniame rate. Po ilgų derybų visos partijos sutarė dėl referendumo, kuris įvyks birželio 30 d. Tuo metu tauta turės pasisakyti šiais klausimais: 1/Ar priimtina dviejų rūmų parlamentarinė sistema, 2/Ar praversti žemės reformą, nacionalizuoti pagrindines pramonės šakas ir patikrinti privačią nuosavybę, 3/Ar pritariama Oderio - Neisse sienai.

Referendumas duos kairiųjų davinį apie Lenkijos nuotaikas. Bet jis, kaip ir Mikolaičiko garos viltys, nepakeis vyksmo dabartinėje Lenkijoje. Tas kraštutinių kraštų prieškariniais laikais virs ta pabaisos siautėjimo vietoje. Ten 24 milijonai į pasaulį šaukia: laisvės, taikos, prašo tesėti pažadus, duotus 1939 m. Bet pasaulis to balso neišgirsta. Ir tuo metu, kai baltojo aro širdis krauju plūsta, šalių rezistencija didvyriškai kovoja ne už dabartį, bet už laisvą rytojų. Tuo keliu žengia ir ailė kitų tautų Rytų Europoje.

JAV KARIUOMENĖJE DRAUDŽIAMA ANTISOVIETINĖ PROPAGANDA

Jau anksčiau nekartą buvo žinių, kad JAV kariuomenei draudžiama skleisti nedraugiškas žinias apie sovietus. "Darbininkas" tuo klausimu rašo: "JAV kariuomenės pulkininkas Würzburgė uždraudė kareiviams nedraugiškai atsiliiepti apie sovietus. Kariai, kurie nesilaikys šio įsakymo, bus baudžiami kariuomenės teisimo iki 6 mėn. kalėti. Ar sovietų karininkai baudžia raudonarmiečius kareivius, kurie nedraugiškai kalba apie JAV?"

REFLEKLA

PASAULINĖ SPAUDA APIE NAUJO KARO PAVOJŲ

-Taika ar karas? - Šitaip BBC sutiko 4 konferenciją Paryžiuje. Ar bus išeita iš mirties taško ar, priešingai, mirtis išeis iš savo atspirties taško ir pradės naują pūti?

"Economist" pastebėjo, kad Europa yra lyg laivas, pagautas taifūno, ir vėjai neša vis baisesnių olų kryptimi. Visur viešpatauja įsitikinimas, kad D.Britanijos ir TSRS susidūrimas yra neišvengiamas. Tas jausmas neleidžia Europai pakilti iš griuvėsių: kam čia namą atstatyti, jei vėl atsiris tankai, kris bombos ir bus gaisrai.

Prancūzijos katalikų "Temoignage Chretien" prieina tokią išvadą: girdi, maršalas Konevas dienos įsakyme armijai pabrėžė, kad karas nėra baigtas. Vadinasi, mūsų dienos - šitai pertrauka prieš lemiamą mūšį. Ruošiasi bolševikai, bet nesnaudžia ir demokratija. Laikraščio teigimu, D.Britanija ir Ispanija pasirašė karinę sutartį, į Bilbao uostą jau plaukia karinės medžiagos transportai. "Novoje Vremia" žiniomis, Ispanija yra kapitalizmo intervencijos prieš TSRS bazė. Pvz., netoli Madrido Barajazo amerikiečiai įsirengė eksperimentų aerodromą -40 kv.km ir 12 startavimo kelių, - antrą aerodromą turi netoli Barcelonos, naudojamosi ir šiais jūrų uostais: Vigo, Cadiksas. "Humanite" tiesiog rašo: "Ispanijos dangus pridengtas JAV aviacija". Maskvos radijo komentatorius min. Spaako kelionę į Londoną įvertino kaip Belgijos karinę bičiulystę su D.Britanija. "Izvestijos" JAV karo laivo viešnagę Turkijoje vertina kaip anti-komunistinio bloko Art.Rytuose cementavimą ir dvasinį interventų palaikimą. "Washington Post" nuomone, pilietinis karas Mandžūrijoje ir optimistų manymu neišvengiamas. /KT/

JAV admirolas Pratt savo straipsnyje, atspausdintame populiariausiame Amerikos žurnale "News Week", samprotauja: "Ar išmintinga būtų naudoti atominę energiją kaip karo ginklą? Kiekvienas gali sa-vaip galvoti. Jei mes iš karto neperspėtumėm, kaip, pvz., bombarduojant Hirošimą, tai vėliau mus gali apkalinti vartojant Hitlerio metodus. Mes jau sykį praleidom progą užinti pasaulyje vadovaujama vietą, kai pirmą kartą pavartojom atominę bombą. Tuomet pasaulis būtų buvęs su mumis ir jei SSSR būtų nepritarusi, mes būtume galėję į ją žiūrėti kaip į atsimetėlę. Esant dabartinei politikai, ar mes atskleistume UNO atominės bombos paslaptį ar ne, visvien liktų karo grėsmė." /L/

"Daily Mail" rašo: "Mums tenka apgailestauti matant, kad ji /Sovietų S-ga.Red./ gauna tai, ko nori, tačiau atrodo, kad niekas negali sustabdyti jos agresijos. Nesidžiaugia juo daugiau mažosios Pabaltijo valstybės, nedaug kas geriau yra Suomijoje ir Lenkijoje. Milijonai pabėgėlių iš šių beveik žlugusių valstybių negali grįžti namo. Daugumas jų gali būti šiam laikui aktyviazdūs liudininkai. Kodėl Vakarų demokratijos leido visam tam įvykti? Kodėl jos leidžia si rusų spaudžiamos? Ar jos negali juos sulaukyti ir paprašyti grąžinti visa tai, ką Rusija iš kitų atėmė. Į klausimą kur Rusija su-

stos, mes galime rasti atsakymą pažvelgę į raudoną penkiakampę žvaigždę ant raudonarmėčio kepurės. Penkiakampė reiškia penkias pasaulio dalis - nuo Azijos iki Amerikos. Rusija tuomet tesustos, kai penkiakampė žvaigždė išsiplės visame pasaulyje."

"Spectator" /laiško redakcijai/: "Tarp komunistų ir hitlerininkų bevaik nėra jokio skirtumo. Hitlerininkai svajojo apie vienos aukštesnės rasės viešpatavimą pasaulyje, bolševikai svajoja apie komunizmo viešpatavimą. Abi sistemos tiki, kad valstybė, o ne vienetas yra pirmas dalykas, ir todėl prilygti šalyse, kur pasireiškia įgijtas nenoras savistoviai galvoti. Anksčiau ar vėliau būsime priversti paklausti save ar tikime krikščionybe ar ne. Jei daugumas atsakys "taip", totesime būti pasirošę už savo įsitikinimus kovoti dar viename pasauliniame kare. Jei daugumas atsakys "ne", tai, aišku, pasaulinio karo nebus, bet nežiūrint to, kraujo praliejimas neišvengiamas."

BBC žiniomis, Ely Cubberson pareiškė: šiuo metu Amerika yra pasiekusi savo galybės viršūnę. Apie 1965 m. pirmąją vietą užims Rusija. Tada Amerika savo pirmavimui beturi 15-25 metus, o "kovai už taiką" išlošti vos 4-6 metus. Jo nuomone, Amerikoje organizuojasi karo partija, kuri šitaip sąvokuoja: karas yra neišvengiamas, tad arba pasaulinė demokratinių valstybių koalicija, D. Britanijos ir JAV vadovaujama, per artimiausius metus nugalės ir išskaldys Rusiją, arba pasaulinė komunizmo vadovujamų kraštų koalicija po 20 metų nugalės ir pasidalins Vakarų Europą ir anglosaksų kraštus. Todėl privalome pasirinkti pirmąjį atvejį - demokratijų karą prieš komunizmą.

"Recorder" rašo: "Hitlerio cinizmas niekad nepralenkė SSSR cinizmo. Churchillis turi raciją. Kas laužo sutartis ir Persijoje laiko kariuomenę? Kas, Reichui pradėjus žygi į Lenkiją, pagrobė pusę Lenkijos? Kas užpuolė Suomiją? Kas pagrobė Lietuvą, Latviją ir Estiją, kas pasiglemžė Rumuniją, Vengriją, Bulgariją, Jugoslaviją, kas grėsia Turkijai? 3/4 pasaulio nerimo kyla iš Rusijos. Kas karo metu mūsų ginklavimosi fabrikuose organizavo streikus? Komunistai. Kas vykdė sabotažą prieš mūsų kariuomenės transportus? Komunistai. Tad klausia britų tauta, ar bus karas su Rusija. Vienas yra aiškus dalykas: 200 atominių bombų Rusiją įveiks. Reikia todėl pasakyti Stalinui, kad D. Britanijos ir JAV visuomenės gana jau turi karo ir neramumų, ir Rusijos miestų sunaikinimas nebūtų perdidelė kaina už pastovią taiką. Pasaulis nori gyventi be baimės ir agresijos neapkęsti. Stalinas tai privalo suprasti. Pasaulyje turi ištikti vietos visoms tautoms. Tai irgi turi Stalinas suprasti, nebent užsispyrė kartoti Hitlerio klaidas". /KT/

KOMUNISTŲ VARŽYMAS JAV

Amerikos lietuvių laikraštis "Darbininkas" praneša: "JAV karo ministerija š.m.kovo 11 d. raštu uždraudė komunistams užimti kariuomenėje atsakingas vietas ar būti karininkais. Jiems griežtai draudžiama dirbti prie radaro ir atominės energijos srityje.

Rašte nėra įsakmiai minimi "komunistai", bet iš rašto prasmės išplaukia, kad jų teisės yra suvaržomos. Pagal raštą komunistai, t.y. nepatikimas elementas, negali dirbti karinėje informacijoje, švietimo ir apskritai viešosios nuomonės sudaryme dalyvauti."

Chronika

LIET. ŽURNALISTŲ SUVAŽIAVIMAS. - Gegužės 11-12 d.d. Hanau lietuvių stovykloje įvyko lietuvių žurnalistų suvažiavimas, kuriame dalyvavo arti 100 žurnalistų. Buvo išklaudyta referatai, kaip: "Lietuvių pagrindžio spaudos vaidmuo", "Lietuvių žurnalistų uždaviniai ir jų vaidmuo DP sąlygose", "Lietuvių periodika Vokietijoje", "Latvių spauda" ir kt. Suvažiavusieji žurnalistai pasisakė už senosios Lietuvos žurnalistų Sąjungos tęstinumą ir išsirinko naują valdybą. Buvo taip išrinkta revizijos komisija ir garbės teismas. Į sąjungą priimta 40 naujų narių. Suvažiavimo proga buvo suruošta lietuvių pagrindžio ir dabartinės periodikos paroda.

KETURIŲ GRAFIKŲ KNYGA. - Augsburgėje pasirodė mūsų grafikų V. Petravičiaus, P. Augustinavičiaus, V. Rataiskio-Rato ir Tel. Valiaus 40 medžio raižinių knyga. Ji yra tam tikros dalies mūsų moderniosios grafikos reprezentantė. Tiesa, dėl sunkių spaudos sąlygų ji neapima visos grafikos reiškėjų, tačiau ji sudaro dalinį mūsų naujosios grafikos vaizdą. Ji rodo mūsų jaunų menininkų jėgų ieškojimą savajai dvasiai išreikšti naujų formų, individualinės kultūros, kūrybinių polėkių, drąsios linijos ir meningumo. /Mintis/ Taip pat Stuttgarte ruošinama spaudai ir greitai laiku pasirodys L. Vilimo reprodukcijų knyga. L. Vilimas mūsų visuomenei yra žinomas kaip tapytojas, akvarelistas, dekoratorius.

"DIENOS BE TĖVYNĖS". - Šiuo pavadinimu Flensburge išleista lietuvių metraštis. Knyga turi apie 350 pusl., joje bendradarbiauja visi stovyklos gyventojai. Knyga gausiai iliustruota fotografijomis ir stovykloje gyvenančių dailininkų ~~xxxxxxxxxxxx~~ kūrinių reprodukcijomis. Metraštį išleido ir redagavo žurnalistas A. Vaitekus.

SKAUTŲ VADŲ SUVAŽIAVIMAS. - Balandžio 28-30 d.d. Augsburgėje įvyko skautų vadų suvažiavimas tikslu sudaryti skautų vadovybę Vokietijoje. Vyriausiuoju skautininku išrinktas iki šiol tas pareigas ėjęs doc. Dr. Vyt. Čepas, vyriausia skautininke - sktn. J. Augustaitytė-Vaičiūnienė, žinoma rašytoja. Išrinkta taip pat skautų sąjungos taryba, kurią sudaro 24 skautų vadai ir visuomenės veikėjai.

BALTIJOS TAUTŲ FESTIVALIS. - Vietinės UNRRaos rūpesčiu Schongau stovykloje /Bavarijoje/ suruoštas Baltijos tautų festivalis, kuriame dalyvauja lietuvių, latvių ir estų geriausios, šiuo metu Vokietijoje esančios, meninės jėgos: daininkai, šokėjai, chorai ir t.t. Festivalis, kuris pradėtas gegužės 12 d., truks mėnesį laiko. Į jį pakviesta apie 1.500 aukštųjų svečių.

NÜRTINGENO NAUJIEŅOS. - Viešosios paskaitos, kurios tam tikrą laikotarpį buvo nutrauktos, dabar vėl atgaivintos. Paskutinių dviejų savaitių laikotarpyje įvyko šios paskaitos: Dr. A. Macceinos "Naujojo amžiaus ženklai", Dr. geofiz. P. Mažeikos "Baltijos jūra ir jos erdvė" ir Dr. J. Girmiaus "Rytų ir Vakarų demokratija". Numatyta ir ateityje kiekvieną savaitę ruošti po paskaitą. - Kolonijos skautai savo veikimą išplėtė: sudarytos dvi draugovės: skautų ir skaučių. Taip pat suorganizuoti ir rėmėjai. - Neseniai sudaryta nauja Nürtingeno apskr. skautų tunto vadovybė: tuntininku išrinktas sktn. Vagnas, pavaduotoju - sktn. Kizlaitis; tunto vadija bus sudaryta vėliau. - Gegužės 11 d. Kitzheime įvyko Nürtingeno apskr. lietuvių stovyklų sporto šventė. Buvo rengtiniaujama šiose šakose: lengvojoje atletikoje, tinklinyje, krepšinyje ir stalo tenise. Laimėjusiems pirmas vietas UNRRAos direktorius įteikė dovanas.

LIETUVOS ŽEMĖLAPIS. - "Atžalyno" leidykla Weilheime išleido J. Norvaišos pataisytą ir spaudai paruoštą Lietuvos žemėlapi. Žemėlapis nebloginai techniškai atspausdintas. Jis apima visą sutartimis nustatytą Lietuvos teritorijos plotą. Leidinys, kaip mokslo priemonė, tinka mokykloms ir gimnazijoms, taip pat ir kiekvienam lietuviui tremtiniui, norinčiam prisiminti savo gimtąjį kraštą ar kitam jį parodyti.

EPIZODAI IŠ POLITINIO GYVENIMO

"News Week" praneša, kaip vyko SSSR ir Persijos pasiruošimai sutarčiai pasirašyti. Pasikalbėjimas buvo šio turinio:

Molotov: -SSSR vyriausybė pasiruošusi pasirašyti sutartį dėl koncesijų naftai.

Ghavam: -Einant Persijos įstatymais, jei pradėčiau derybas, būčiau baudžiamas kalėjimu.

Molotov: -/pertraukdamas/ Tai ponas pakeiskite tą teisę.

Ghavam: -Tiktai parlamentas tegali tai padaryti.

Molotov: -Tokių būdų pakeiskite parlamentą.

Ghavam: -Negalime skelbti rinkimų, kol svetima kariuomenė yra mūsų teritorijoje.

Molotov: -Aš ponui šiuo reikalu pagelbėsiu.../KT/

- o -

Balandžio 30 d. užsienių reikalų ministrai Paryžiuje nutarė posėdžiauti du kartu per dieną, pradedant gegužės 1 d. Tam pasipriešino Molotovas, pareikšdamas, kad gegužės 1 d. esanti sovietų tautinė šventė.

-Aš vis dėl to esu pasiryžęs dirbti, - atsakė Bevinas. - Aš tikiuos, kad šiuo atveju jūs paseksite anglų profesinių sąjungų pavyzdžiu, pareikalaudamas sau už tos dienos darbą trigubą atlyginimą... /"News Chronicle"/.

"Apžvalga" išleidžiama du kartus per mėnesį: 15 ir 30 d.d. Redaguoja J. Sodaitis ir A. Valentinas. Adresas: Nürtingen, Katherinenstr. 31/1, Württemberg.